

LO GERONÉS

SETMANARI DE AVISOS Y NOTICIES

PORTA-VEU DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1 pesseta trimestre
Fora	1'25 id.
Estranger	1'50 id.
Un número 10 céntims	

Any 4.er número 10 d'abril de 1897

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

CORT-REAL 7-1.

ANUNCIS Y COMUNICATS

Prems convencionals

De tots los llibres, follets, etc., que s'remeten
a la Redacció, se'n donarà compte en lo Setmanari

SECCIÓ LITERARIA

MATER DOLOROSA

Al peu de la creu, ab Vos
Vull plorar, Mare divina;
La mort del fill adorat
Causada per culpa mía;
Mon oblit fou qui clavá
En son cap eixas espines,
Ma ingratisit la que obrí
En son cor eixa ferida:
Per lo vostre gran dolor
Perdó, perdó, Mare mía!

JOSEPH SIMON JUBANY, Pbro.

STABAT MATER

Estaba molt dolorosa
La Mare trista, y plorosa, com al seu fill que
Miran son Fill en la creu,
De la qual anima trista
Traspàssà en aquesta vista
Una espasa molt cruel.
O quant estava afligida!
La que es sempre benehidia
Y Marc del Redemptor!
La qual tremolant sentia
Las penes grans que patia
Lo Fill amat de son cor.
¿Qui serà que sens plorar
Puga la Mare mirar
En aqueix tant gran torment?

Quis deixará de entristar

Veyent la Mare patir
Ab son fill Omnipotent?

Per los pecats de la gent
Veu á Jesús entre tormentos
Tiranament assotat.
Mirá a son fill estimat
Juntament ab Vos lo plor.
Feu que s'abressia lo cor meu
En amar á Christo Deu,
Y que molt rendit lo adori.
Santa Mare aqueixas llagaz
Imprimiu ben amargas

Ab Jesús en lo meu cor
Y puig que tanta ferida
Pateix Jesús per ma vida
Feume part de aqueix dolor.

Feu que ab Vos sapia plorar
També á Christo contemplar el seu fill
En tot lo temps de ma vida.

Vull prop de la creu estar
Per á Vos acompañar
En aqueix llanto desitjo.

O Verge de verges pura
Nom causéu tal amargura
Que ab Vos no puga plorar.

Feu que de Christó la mort
Y llagaz per felis sort
Puga jo ben meditar,

Feu, que las llagaz, y creu
Unescan ab lo cor meu
A vostre Fill estimat.

En flamas de puríssim amor
Abrassan, Verge, Mon cor
Antes de ser juticat.

Vallau me ab la Creu guardar
Y Christo fortificar
Ab la sua divina gracia.

Vallau me per si salvar
Perque vos pugui alabar
Eternament en la gloria.

Trad. de M. Y. V. de Ll.

Diumenge 11 de Abril de 1897

Núm. 156

VARIETATS

LO PROCÉS DE JESUCRIST

(Acabament)

Derreras tentativas devant de Pilat. — Tenim, donchs, que ningú volia condemnar á Jesús; ni Herodes que no havia vist en ell mes que un objecte d' escàrn ni Pilat que en veu alta havia declarat no trovarlo criminal en res. Mes l' odi dels Pontífices no estava aplacat; y lluny d' això los príncips dels sacerdots, seguits d' un numeros acolliment, tornaren á casa de Pilat, resolts a forzarlo. L' atribuat procurador del Cesar, reassumeix a llur devant tota sa conducta y diu: «Vosaltres m' haver presentat á est home com a avalotador del poble y heus aquí que aventlo jo interrogat al vostre devant, no hi he trovat cap del delictes de que l' accusau. Tampoc n' hi ha trovat Herodes, pus que vos trametí á ell y ab lo succehit, «se veu que no l' judicá digno de mort». Per tant, després de castigat, lo deixaré lliure. (S. Lluch, ibid.)

Després de castigat. — No era això una injusticia si l' tenia per innocent? Si; mes també era un acte de condescendència, ab lo qual Pilat esperava poguer calmar lo furor que als enemichs de Jesus animava. Així, donchs, lo fa assortar, y creyentse per est medi haver lograt desarmar llur cólera, los hi presenta en aquell tristissim estat, diuent: «Heus aquí l' home,» *Ecce homo.*

Heus aquí, dihem nosaltres, la sentencia de Pilat! sentencia, injusta pero que no era la que havian fulminat los jueus en contra de Jesus y que hauria hagut de dar fi a qualsevol altre procediment sobre l' mateix fet, ja que l' adagio juridic *non bis in idem* era un principi reconegut é inventat entre ls Romans.

Així es que com diu S. Joan (XIX. v. 12) «de desde aquell moment Pilat ab més ànsia que mai cercà com llibertar-lo.» Admirera aquí, empero, la horrorosa perfidia dels acusadors de Jesus. Los jueus eridavan: «Si l' deixas anar; no ets amich de Cesar. Si hunc dimittis non es amicus Caesaris. Qualsevol que's fassa rey se declara en contra de Cesar. (S. Joan, ibid.)

Sembia com que Pilat no fos enterament cruel, pus veiem que per mes d' un cop procura salvar á Jesus; pero era funcionari públic que atendia mes á son interès que á la veu de sa conciencia; y així l' intimidaren los crits que posavan en dupte sa fealtat envers l' emperador; tenia per d' una destitució y cedí.

Pilat torna á séures en lo tribunal y con si hagués rebut una nova inspiració, se disposa a pronunciar una segona sentencia. Mes contingut encara, per lo crit de sa conciencia y per l' avis de sa muller, qui li feu dir: «No t' fiques en las coses d' aquest just, porque son moltes las congoixas que per sa causa he patit avuy,» prova lo darrer esfors, procurant decidir al poble á que acceptés á Barrabás en contes de Jesus. «Mes los príncips dels sacerdots y ls ancians induïren al poble á que demanés la llibertat de Barrabás y la mort de Jesus.» (S. Mat, XXVII).

De Barrabás! jun assessí, un facinerós!

Pilat los hi torna á dir: «y donchs, que n' hay de fer de Jesus, nomenat lo Crist?» Mes ells comensaren a cridar; *crucifícalo tolle, tolle, crucifíge.* Pilat insisteix dient: «gal vostre rey votue que crucifíge?» usant estas paraulas ironicas per a desarmar la cólera del poble; los Pontífices, empero, fentse mes los Romans que no pas lo mateix Pilat, contestaren hipocrítament: «No feuim altre rey que Cesar» y redoblaren los crits de *crucifíge, crucifíge,* fentse cada cop las veus mes amenassadoras *et invalescebant voces eorum.*

Al últim Pilat, per satisfer á la turba, *voleans populo satisfacere*, se disposava a parlar... Ara bé, ¿podrà dirsen sentencia de lo que va á pronunciar? ¿Te Pilat en aquell moment la llibertat d' esperit necessària al jutge que va á dictar una sentencia á mort? ¿Quins nous testimonis, quins documents ó quinas proves han fet mudar sa convicció, aquella opinió que avans s' havia pronunciad tant energicament en pro de la innocència de Jesus?

«Veyent Pilat, diu S. Mateu, que no n' treya res, ans bé que l' avalotava creixent, fentse dur agua se rentà les mans á la vista del poble; diuent: Innocent sojo de la sang d' aquest just; arregleuvs, y l' hi entregá per a esser crucificat.»

Renta tas mans, Pilat, que estan tonyides de sang del innocent que ta debilitat entregal! No tens ménys culpa que si l' haguesses sacrificat per malitat, y las generacions repetiran acordess: «lo Just patí baix lo poder Pons Pilat *ipasus est sub Poncio Pilato!* Ton nom viurà en la història per a ensenyansa de tots los homes publichs, de tots los jutjus pusilánims y per a marcar la ignominia consegüent á qui contra sa propia convicció cedeix! Una turba furiosa bramulava al peu de ton tribunal y tu no estavas segur en lo seti que ocupavas! ¿Qué hi fa empero, si t' parla'l deber y si en lo teu cas es preferible rebre la mort que no pas d' arribar á un innocent?

La prova del suposat delicto perque fou condemnat Je-

sus resulta del mateix extracte de la «sentencia» que pronuncià Pilat y en virtut de la qual fou dut al suplici per los soldats romans. Hi havia llavors una costum que havem pres de la jurisprudència romana y que vigixa encara y era la de fixar demunt del cap dels condemnats un cartell ab l' extracte de la sentencia á si y á efecte de que l' poble sapiques lo crim perque havian sigut ajusticiats. Heus aquí perque Pilat feu posar en la creu la inscripció que deia: «Jesus Nazaren, Rey dels Judeus.» Prova, donchs, irrefragable de que no fou lo crim de blasfèmia ó sacrilegi, ni l' d' haver predicat una doctrina nova contraria á la ley de Moysés, lo que feu condemnar á Jesus.

En lo que s' acaba de contar tenim la prova judicial y legal de que Jesus fou víctima d' una acusació política y que morí per lo crim imaginari d' haver volgut atentar al poder del Cesar, nomenat rey de Juheus, acusació absurdà, a que no donavan cap credit ni sacerdots ni fariseus, pues que ni'n tractaren tan solsament á casa de Cayfàs; acusació, en si, improvisada per aquells hipòcritas en presència de Pilat quan veyen lo poch cas que feya aquest de llur «zel religiós» cregueren necessari excitar lo «zel polítich» del funcionari. *Si hunc dimittis non es amicus Caesaris!* Paraulas terribles, que de llorors ensà han resonat massa cops en la orella dels jutges débils que á exemple de Pilat prevaricaren, entregant per flaquesa la víctima que may hagueran condemnat si haguesen escoltat la veu de llurs conciencias.

Reasumint, donchs, tot lo dit fins ara; gno es evident que, fins considerat nostre Divi Redentor com un simple ciutadà, no fou juticat ni conforme ab les lleys, ni ab arreglo á les formes legals vigents entre ls hebreus?

Deu en sos eterns designis ha pogut permetre que l' Just sucumbis al pes de la malícia dels homens; pero ha volgut al menys, que fos ofenent á totes las lleys, conculcant totes las reglas establecidas y en fi, que l' menspreu absolut de les formes fos lo primer indicí de la violació del dret.

Suprimim la relació de les vexacions que seguiren á la sentencia de Pilat; la violència exercida contra Simeón cireneu, que en certa manera fou associat al suplici de Jesus obligantlo á dur la Creu; las injurias que accompanyaren á la víctima fins al lloc del suplici y fins á la mateixa creu de des de ahont Jesus encare pregava per sos germans y per sos butxins.

Diguemho als filosops y fins als mateixos pagans; vosaltres, que haveu celebrat tant y tant la mort de Sòcrates com prodriau deixar d' admirar la de Jesus? Censors del Arèopach ègose empredre la defensa de la sinagoga y la justificació del pretori? Lo mon no ha dubitat ni un moment en proclamarlo y nosaltres devem repetir ab ell: «Si la vida y mort de Sòcrates foren las d' un sabi, la vida y mort de Jesus foren las d' un Deu.» (1)

(Trad. de J. S.)

(1) Com á observació final y que essent innecessària per a alguns no ho sera tant per d' altres que, per esperit com qui din de sistema, voldrà trobar quelcom que dir del precedent treball, tant notable per la elevació de las ideas com per la noblesa del estil, nos anticiparem á respondre á la objecció á primera vista capital que s' hi pot fer, co es, á estar tot ell sola y exclusivament basat en la relació dels quatre Evangelistas, tots testimonis taxatbles per lo mateix que essent deixables de Jesus y propagadors de sa doctrina, se poden creure interessats en rodejarlo de questa aureola gloriosa ab què l' corouà son martiri, que l' feia simpàtic als ulls de llurs néfits y que á posteriori acrediates son origen y naturalesa sobrehumana.

Al efecte nos permetrem recordar que entre las reglas de la sana critica figuraren com á principals per a abonar la veracitat d' un testimoni, la consideració de totas las circumstàncies personals que en ell concorren y de la conformitat que té sa narració ab altres de contemporànies com la seva. Es possible dubtar de la veracitat dels Evangelistas quan escriuen per a una, gent que l' que mes y l' que menys ó havian presenciat los fets que ells narraven óls sabien per directa tradició de testimonis presencials, y quan la mentida haguera estat contraproducent á llurs ulls per quan havien vist que ja dé bon principi se'n feya us en pro d' una doctrina que com a emanació directa y genuina espressió de la eterna veritat se 'ls predica? Es possible dubtar de la veracitat d' uns testimonis, que dueben imprens en tots llurs mots y en tots llurs actes lo sagell de la veritat més desapassionada y ab mes senzillesa referida? Y es possible en si, dubtar de llur veracitat en la narració del suplici de llur mestre quan per ell sufriren los mes terribles martires, acrediat ab llur sang per cruels perseguidors derramada que havien heretat la mansuetat que á Ell distingia y la missió d' escampar sa salvadora doctrina?

No cal ampliar las precedents observacions que mes ó menys ben expuestas son pertinents y que tothom apreciarà en llur valua.

(N. del T.)

FUNCIONS RELIGIOSES DE LA SETMANA

DIUMENGE DE RAMS

Iglesia Catedral. — Ofici solemne en la hora de costum y sermones de Quaranta hores segons lo quadro. (V. lo final de la plana.)

Parroquia de Sant Feliu. — A dos quarts de 10 solemne benedicció de palmes y rams y ofici solemne ab Passió cantada á veus.

Parroquia del Mercadal. — A les 8 del matí benedicció de palmes y rams.

Iglesia del Carme. — A dos quarts de 9 del matí, benedicció de palmes y ofici ab Passió.

sia de Sant Martí.—Benedicció de palmes y ofici soles 8 del matí.

DILLUNS SANT

Iglesia Catedral.—Continúa la funció de Quaranta hores.

DIMARS SANT

Iglesia Catedral.—Continúa la funció de Quaranta hores.

DIMECRES SANT

Iglesia Parroquia de Sant Feliu.—A les 4 de la tarde Maitines y Laudes solemnes cantades.

Capella de la Puríssima Sanch.—A la 6 de la tarde sermó á càrrec del Rvt. D. Agustí Maymi y solemne *Miserere*.

DIJOUS SANT

Iglesia Catedral.—Ofici á la hora de costum y exposició de sa D. M.

Parroquia de Sant Feliu.—A les 10 ofici solemne y exposició de sa D. M. en lo monument.

A les 4 de la tarde solemnes Matines y Laudes cantades.

Parroquia del Mercadal.—A les 9 del matí ofici solemne ab exposició de sa D. M.

Iglesia del Carme.—A les 10 ofici solemne ab exposició de sa D. M. en lo monument. A les 8 de la nit sortida de la fúnebre professió.

Iglesia de la Mercé.—A dos quarts de 10 ofici solemne.

Iglesia de Sant Pere.—Ofici solemne á les 8 y Comunió general.

Iglesia de Sant Martí.—Ofici solemne á les 8.

DIVENDRES SANT

Iglesia Catedral.—Ofici de reserva.

Parroquia de Sant Feliu.—A les sis del matí sermó de la Passió de N. Sr. J. C., que predicarà un Rvt. P. Jesuita, després

del quin se farà la collecta manada per lo S. Pare en favor dels llochs sants de Jerusalem. A les deu los oficis divius y reserva del SS. del monument. A les dotze hores funció de la set parades ó tres hores de agonia de N. Sr. J. C. en la Creu; dirigirà aquest piados exercici lo Rvt. P. Buxadera S. J.—A les quatre solemnes Matines y Laudes cantades. A les set de la tarde solemne *Miserere* cantat per la Capella de música de la Catedral, adoració de la Santa Creu y sermó que predicará lo Rvt. P. Serret de la Companyia de Jesús. Acabada la funció sortirà la professió que tots los anys celebra la Arxiconfraria de la Passió y Mort de N. S. J.

Capella del Hospital.—A dos quarts de tres de la tarde funció del Via-crucis.

En totes les demés Iglesies y á les mateixas hores del dijous hi haurà l' ofici de reserva.

DISSAPTE SANT

Parroquia de Sant Feliu.—A les 8 del matí benedicció del foc, encens, fonts bautismals y solemne ofici.

Iglesia del Carme.—A les 8 del matí benedicció del cirí pasqual y ofici de *Aleluya*.

MONUMENTS

Los que se poden visitar lo Dijous y Divendres Sant. son:

Santa Iglesia Catedral.—Ex-colegiata de Sant Feliu.—Sant Lluch.—Iglesia de les monxes Caputxines.—Iglesia de Sant Pere.—Nostre Sra. del Carme.—Sant Martí.—Monjes Josefinas.—Capella de les Escolapies.—Iglesia de la Mercé.—Capella de les Monjes Beates.—Iglesia del Mercadal.—Iglesia de les monjes Bernardes.—Capella del Hospici.—Capella del Hospital.—Iglesia de les monjes Adoratrius.—Capella de les Germanetes dels pobres.—Monjes de Sant Daniel.—Pont-Major.

DIUMENGE

Excm. Cabildo Catedral.	4 á 5	R. P. Jordá, missioner.
Excm. Sr. Governador Civil.	5 á 6	M. I. Sr. Norbert Camba.
Excm. Ajuntament..	6 á 7	R. Dr. D. Anselm Herranz.
Collegi d' Advocats..	7 á 8	M. I. Sr. Norbert Camba.
Confraria de la P. Sanch.	8 á 9	R. P. D. Salvador de la Mare de Deu.
Apostolat de la Oració.	9 á 10	R. P. D. Lluys Boixadera.

DILLUNS

Associació de les Filles de Maria.	10 á 11 matí	R. D. Abdon Rosa.
D. Rosa de Ferrer de Carles.	11 á 12	R. P. Serret. S. J.
D. Dolors Armet Vda. de Capellá.	12 á 1	R. P. D. Manel de La Calle. S. J.
Congregació de la Immaculada y de St. Lluys.	1 á 2 tarde	R. P. D. Joseph Parera S. J.
Centre Moral Gerundense.	2 á 3	R. P. Pere Perez, capellá de regiment.
Hospici Provincial.	4 á 5	R. D. Ramon Oliveras.
Confraria del Sagrat Cor de Maria.	5 á 6	R. P. D. Lluys Boixadera S. J.
D. Adelaida de Maranges Vda. de Pastors.	6 á 7	R. P. Serret. S. J.
Sra. Comtesa de Berenguer.	7 á 8	R. P. Deu. S. J.
Confraria de la Passió y Mort.	8 á 9	R. D. Sebastiá Gibert.
Associació de Sres. de la Vela y Oració del Sant Sagrament.	9 á 10	R. D. Sebastiá Gibert.

DIMARS

Círcul de Sant Narcís.	7 á 8 matí	un R. P. Jesuita.
------------------------	------------	-------------------

SECCIÓ GENERAL

LA BARRETINA

«Antes la llevaron encarnada los catalanes» y avuy la portan tots morada, pera distingirnos dels republicans; y qu' ab ella, la barretina, hem de demaná a don Carles que nos torni 'ls furs, privilegis y llibertats y no sé que més...

Això ho diu, referintse á la barretina, en un article de *El Correo Español*, lo senyor A. Mestres. ¿Qui l' hi ha dit això, senyor Mestres? Si li ha dit algú, digui-li que li torni 'ls quartos porque l' han enganyat de mitx á mitx. La barretina vermella es la verdadera y genuina catalana, es aquella que, com vosté diu, portavan los catalans que accompanyaren á tots aquells gloria de nostra terra y enveja de molts de fora, y es la que encara avuy se porta ab honra y orgull en algunes comarcas de la antiga Catalunya, y ab ella nosaltres demaném y defensarem sempre las nostres llibertats tant maltractadas y 'ls nostres privilegis tant poch respectats per desgracia de nostra nacionalitat.

May ningú l' ha bastardejada ab res ni per res, ni ningú l' ha presa per emblema de un partit polítich. Adins dels cervells qu' abriga hi caben tota mena de ideals polítichs, y lo mateix la porta ab gust lo carlí de nostres montanyas que l' home de ideas més avanzadas de nostres planas y vilas.

Lo que simbolisa la nostra barretina es l' immens amor al tros de terra en que nasquérem; es l' amor inarrenicable á la llengua en que nostra mare nos ensenyá á benehir y á pregat després al Senyor de Cels y Terra.

Vaja; senyor Mestres, un consell l' hi vuy donar, ab son permís; prengui'l com vulgui, pero estigui se-

gur qu' es de bona fé; y es, que quan no s'apaga bé una cosa no ho digui y molt menos ho fassi posar ab lletres de motxo enganyant á sos llegidors. ¡Ay, carratsus! es á dir que, segons vosté, la barretina avuy ja no 's porta vermella porque 'ls republicans nos han obligat á durla morada pera diferenciarnos d' ells! Deu l' encamini, hem; la barretina en cada comarca se porta com ha sigut costum, no d' ensá que hi ha carlins ni republicans, sino de temps immemorial, y aixis se veu qu' al Camp de Tarragona s' ha portat sempre morada com á la comarca de Vich y altres; y en lo Empordá, Selva, etc. s' ha dut y se durá sempre vermella. ¡No 'n volia saber d' altre que 'ls republicans l' haguessin agafada per gorro frigi! ja s' hi sembla, ja! se sembla més á un gorro frigi que no á una boina. Los republicans han agafat lo frigi com á símbol d' son ideyal porque aixis los hi ha dat la gana, y com totes las repúblicas hagudas y per haver li han tinguda y li tindrán, y ab lo mateix dret los carlins han agafat la boina, que cap abolengo secular per un ideyal porta.

Molta semblansa té la barretina ab la gorra frígia, y qui sap si la barretina n' es, no sa pubilla lleigitima sino la verdadera mare. Uns de 'ls pobles primitius que vinguieren á nostra terra procedents de l' Assia menor foren los Frigis, y aquests portaven sa gorra tipica com també la duyan quasi igual los fenicis, sos vehins, y 'ls persas; pero com nos trovém, segons les tradicions recollides per Feliu de la Peña en sos Anals C. 4 del L. 2, que regnant en aquest pahis Brigo, va passar, puig eran tant en grā nombre los pobles differents qu' habitavan á Espanya, ab los d' «aquesta província avuy dita Catalunya y altres á poblar Irlanda en l' Oceá; ni encar satisfet, dividí los seus pera poblar Bracciano á Toscana, Verobriga en los Alps,

Frigia ó Frigias en la menor Assia, que fundaren Troya.» Y si haguéssem de creure dites tradicions nos trovariam, com dich, que 'ls frigis eran verament catalans y, per consegüent, sa típica gorra es la veritable barretina qu' encar se dū y se durá en nostra estimada terra. Ja sé que 'm dirá 'l senyor Mestres: que l' un porta penjarella y l' altre no, y jo l' hi respondré: ¿per ventura la catxutxa d' avuy, segons las necessitats dels que la portan y moda que regeix, no la véu ab infinitat de modificacions no dextant per això de ser catxutxa; no la veu ab orelleras y cogotera en los fredeluchs y alta ó baixa segons lo gust del consumidor? Donchs lo mateix veurà en los frigis en la indumentaria; ja gorras com la catalana d' avuy, ja ab las orelleres y clatellera com alguns comprenen la gorra frigia.

Y si aném á comparar lo trajo dels nostres ascendents ab los d' are, en especial al de l' Empordá, ve-yém que 'ls frigis, troyans, fenicis, persas, etc. anavan ab una brusa llarga cenyida al cos, calzas, sabates trenadas ab betas y barretina y, avuy, portan brusa no cenyida, calzas, espardenyas y barretina. Ja sé que potser me dirán que aquet trajo ampurdanés es relativament modern, y á n' aquets 'ls hi diré que mirin gravats de l' Edat Mitja y 'l veurán molt semblant ab lo de avuy y, com no hi ha res en lo mon que sia nou y com en la moda tot lo antich modificat ó sens modificar va tornant, no es d' estranyar que avuy, no com á cosa nova sino com á la seva propia, haja tornat la brusa de nostres antepassats.

Vaja, torno á repetir, señor Mestres, no ho digui mai més això que no 's dū vermelha, perque farà riu la re á tots los que 'l llegexin. ¿Per ventura vostés, los lle carlins, no han agafat la boina com á distintiu, y dr creu, per ventura, que 'ls navarros y vascons que d' no siguin de la mateixa ideya de vostés la deixaran d' tindre? Y cregui que 'ls carlins, ab la boina al cap, feyan en y deyan cosas que no van gayre lluny de las que vos alté diu feyan los republicans ab la gorra frigia.

Pero consti que l' únic capell que portarà lo ver-ras dader Catalá aymant de sa patria per defensar son's Deu y sa llar, serà la barretina vermelha, tant honrada de avuy com avans, apesar de tots los esforços dels cas-tellanistas en un y altre sentit pera vituperarla. Ella dif ha sigut y es l' emblema de nostres glorias y ab res ni bl per res dexarem de honrarla com se deu: ab ella hem arrancat y ab ella morírem.

J. CODINA.

Bordils 3 de Abril de 1897.

RETALES

Hi ha un escrit en *La Disnatia* del diumenge que parla dels catalanistes. Comensa referint l' article denunciad del *Correo Español* en què se 'ns vol rentar la cara ab un drap brut, y, recordant després la jública adhesió que 'ns va fer lo Concill regional federalista ele de Catalunya, acaba pér dir que ja es hora de que 'ns decidim per la boina ó l' gorro-frigio.

Francament nos dol ocuparnos d' una questió ja prou tractada. Tornar á explicar lo que es y significa 'l regionalisme es com si tinguéssim de tornar á demostrar que la llengua catalana, comparada ab la parla de Castella, no es un dialecte, sino un idioma, discussió que, com diu molt be 'l P. Blanco García, no pot sostener més que gent de poch més ó menos.

Pero aném al assumpto. Voler tancar lo tresor d' ideas de què 'ns fem portantveus dintre del cércol de ferro d' una comunió política, tothom sab que es un Pel partit, perque està molt per demunt de las miserias de que tots ells se nodeixen. Lo Catalanisme viu del calor que li donan las novas corrents de la ciencia política y del amor que 'ls catalans no descastats senten per la patria seva. Es una idea que no pot viure en la presonada en la atmósfera corrompuda y corruptora de cap dels partits polítichs; necessita un ayre ben pur y un horitzó ben estés pera respirar ab forsa i pot volar ab tota llibertat.

No representém lo lema d' un partit; representém una reivindicació nacionalista; demaném una autonogia mía com la que crida Irlanda, com la que travalla Bohemia, com la que anyoran tants altres pobles descomplits. Mes ni may hem pensat en enmotllar nostre que pensament en cap de las agrupacions políticas que hi ha a Espanya, ni ménos ho faríam avuy que tots hi elles estan descompostas pel seus vics.

Dintre del Catalanisme hi cap la gent honrada de ana tots los colors. Al obrílshi 'ls brassos sols los hi exilia a gíms una cosa: que sian catalans avans que res. Així, grabar nostre programa en la bandera d' un partit, no hi fa ho farém mai. De bandera política no 'n necessitem, d' enmatllavada; ja 'n tenim una que ompla la nostra pa anima. La de las quatre barras.

— — —

Un dels crits que s'ha donat a Antequera ab motiu de la miseria ha sigut contra l' propietaris que col·locan gent forastera en perjudici de la que es del pahis. Aquest crit lo trobem repugnant, més repugnant que qualsevol altre que obligui a donar la desesperació de la fam. Mes si l' trobem tant repulsiu quan lo donan los que patexen, judiois del concepte que ns merei serà quan lo veyem en boca dels que disposan dels fons d' una població ó d' una província; y ho dihem recordant que diferents cops ab motiu de conflictes per falta de travall l' Ajuntament de Madrid ha resolt collocar gent de la vila y cort, y la diputació d' aquella província també a gent esclusivament de la mateixa.

Donchs ab tot y l' egoisme de Catalunya, ab tot y lo interessat que s' vol pintar a aquest pahis, no hem vist que may se portés a la pràctica. Aquí s' demana com nosaltres los catalanistes ho demanem, y com ho volen altres catalans que no ho demanen, que ts los cárrechs públichs sian desempenyats per catalans a Catalunya y per castellans a Castella y per andalussos a Andalusia si axis a ells los hi acomoda; pero en questió del travall individual may ha sigut la nostra terra partidaria d' esclusivismes. Plena està Catalunya de gent forastera, lo servey domèstich a Barcelona y en moltes altres poblacions, en bona part està desempenyat per gent que no es catalana ni parla la llengua catalana, en las fàbricas, en los tallers de diferents industrias, en las construccions de obras, en las feynas dels ports, al costat d' uns obrers, d' uns menestrals que parlen catalá 'n sentiréu d' altres parlant castellá ab deix d' aragonés ó d' andalús ó de gallego y may, com are a Antequera y com avans a Madrid, ha sartit una veu en contra d' aquests forasters d' avuy que després, casats la major part d' ells a Catalunya, forman novas famílies ab fills catalans que ensenyen de parlar catalá y fins d'estimar a Catalunya als seus pares.

Aixó vol dir que a Catalunya no s'aborreix al foraster per ser foraster: al qui s'aborreix y contra qui s'va y s'anirà més cada dia es contra 'ls partidaris de la política centralizada, contra l' Madrid de las banderias políticas que ns desgovernan y ns desacreditan y ns fan barallar als que som d' un mateix poble, contra aqueixos aixams de gent afamada que s' arramba a en Cánovas y a en Sagasta y als altres, terragada y escuma de totes las provincias, desde las castellanas a las catalanas, que no tenen amor ni al seu poble, ni a la seva regió, ni a Espanya. La seva patria sols ocupa l' lloc de la cadira que ambicionan, y tot lo seu civisme consisteix en aguantarshi ó en volcarla quan s' hi aseu l' contrari.

Llegim en un diari que no té res de catalanista: «La Diputació provincial de Saragossa ha acordat elevar una exposició al ministre de Foment, demanantli que ordeni ab urgencia la reparació del monestir de Sant Joan de la Penya, primer monument nacional d' Aragó.»

Aixismateix diu aquest diari: «nacional d' Aragó». Sicutriam que aixó de nacional, tractantse d' Aragó, arribés al senyor Cánovas ó algún dels seus espíets. Ja estarà fresch l' Aragó si hi arriba! Parlar avuy dia de las nacionalitats antigas ne diuen atentar a la integridad de la patria. No hi ha altre monument nacional de la reconquista que Covadonga. Los altres monuments son tot lo més... sucursals d' aquell. No hi ha altre iniciador de aqueixa reconquista que Don Pelayo: tots los altres, comprendentli nostre comte Wifret, venen a ser com uns... imitadors ó tot lo més com uns-corresponsals que feyan la guerra als moros per afició, ficantse en lo que ningú 'ls demanava.

Pera 'ls polítics del centralisme, tractantse de lo passat, ja sabém lo que es eminentment nacional. Y de lo present, lo més nacional son los toros, la música andalussa y las pansas de Malaga.

En quant a restauració de monuments regionals, ja pot esperar sentada la Diputació de Saragossa que prou feyna tenen los centralistas ab San Juan de los Reyes de Toledo. Y sinó, que despertin l' esperit aragonés com nosaltres hem despertat lo catalá y podrán restaurar lo que va ser bressol de la seva nacionalitat om nosaltres hem restaurat a Santa Maria de Ripoll que es lo bressol de la nostra.

En quant a que s' recordi l' senyor Cánovas de que i ha un Sant Joan de la Penya que cau a trossos, com i ha a Lleyda una preuhadíssima joya artística catalana convertida en quartel y malmesa... te massa feya are pera recordaren lo gran centralista de pedra. Y fins fa bé en no ficarse en aquestes petitesas. Què i fa un monument local més que l' temps l' enderroci, si tristament s' està enderrocant a sas mans tota la patria espanyola?

Hem tingut la satisfacció de llegir los diaris grechs que parlan del Missatge dels catalans al rey dels Helens. Tots ells ho fan ab gran extensió y en termes molt falaguers pera Catalunya.

Son dignes de menció los següents: *Lo Diari (Efemeris)* d' Atenas, lo degà dels diaris grechs, publica 'l Missatge y 'ls discursos pronunciats en l' acte de sa entrega, al que califica de importantíssim.

La Llar (Estia) dona detalls de la manifestació feta al entregarse l' esmentat document. Fa constar que hi prengueren part 45 societats y parla dels cants catalans interpretats per l' Orfeó Català y la Cataiunya Nova; dedica grans elogis al discurs pronunciat en grech per lo Dr. D. Antoni Rubió y Lluch, al del president de la Unió Catalanista D. Antoni Suñol y a del cónsul grech D. Pere Muzzopulo.

En termes semblants s' expressa lo *Nou diari (Nea Efemeris)*.

Per últim l' *Avant (Embrós)* d' Atenas, com los anteriors, s' ocupa ab extensió de la que ell califica de *Manifestació dels catalans* que descriu ab molts detalls, expressant que l' senyor Suñol feu lo discurs en la seva llengua pàtria y que s' cantaren *los cantos nacionales dels nobles hijos de Catalunya*.

Molt nos complauhen aquestas expressivas mostres de simpatía vingudas de la terra grega.

(Del Supl. de *Lo Somatori*.)

Notícies

Oficials

AJUNTAMENT.—*Sessió del 7 Abril.*—(2.ª convocatoria)— Baix la presidència del senyor Espina, se reuniren quatre regidors y llegida la acta de la anterior, fou aprobada, prenguentse los acorts següents:

Aprobar comptes per valor de 1,156'76 pessetes.

Assistir una Comissió del Ajuntament a la professió que celebrarà la Confraria de la Puríssima Sanch lo Dijous Sant.

Concedir permis al senyor Duch y Roca pera colocar una maquina de vapor de 12 cavalls de forsa en la fàbrica de serrar de la Plassa de Sant Pere.

Passar a la Comissió de Foment una instància de don Llorens Pereferrer solicitant s' adquereixin carreus que cedirà ab una rebaxa de un sis per cent.

Facultar al senyor Arcalde y Arquitecte pera que estudihin la manera de colocar ab tota urgència una barana en la plassa de Sant Pere, gastanthi 700 pessetes.

Ordenar al Arquitecte formulí lo pressuposit pel arreglo del taulat d' las Casas Consistorials.

Dijous tinguerem entre nosaltres a don Antoni Suñol, President de «La Unió Catalanista», que vingué a Gerona pera preparar la celebració de la Assamblea general de Delegats que, de conformitat als Estatuts de la Unió, ha acordat tingui lloc a Gerona lo diumenge després de Pásqua ó sia l' 25 d' aquest més. Dita Assamblea promet revestir excepcional importància tant pel número de delegats que hi assistirán, com las circumstàncies per que atravessa avuy la Catalanisme. No dubtem de que tots los catalanistas de la Ciutat y Comarca farán un esfors per contribuir al èxit de la Assamblea y de que la celebració d' aquesta hi serà mirada per tots los fills de Gerona ab simpatia y ab consideració.

Hem rebut lo primer número d' *El eco del pueblo* setmanari republicà federal que ha comensat a publicar en aquesta Ciutat. Li torném lo saludo y l' hi desitjém molts anys de vida.

Hem rebut un exemplar del llibre titolat «Patria y Región», obra premiada en lo Certamen literari que tingué lloc a Lugo l' any pròxim passat, escrita per don Salvador Golpe, é impresa l' present any a la Corunya. Es obra de gran oportunitat en aquests moments y, tant per la seva importància com per la materia que tracta, li dedicarém en aquests planes un estudi detingut. Se ven a Barcelona, en la llibreria de don Alvar Verdaguér (Rambla del Centre, 5) al preu de tres pessetes.

També l' professor auxiliar de nostre Institut de 2.ª ensenyansa, don Joaquim Batet y Paret, nos ha remés un folleto, quadern primer d' una sèrie que s' proposa publicar sobre l' tema «Espana tal qual es en el ramo de Instrucción pública (Institutos)». N' hi ha prou ab llegirlo pera conveocers de que l' ensenyansa, a Espanya, se troba, pera no diferenciar-se de tot lo altre, en l' estat més deplorable, y que la carrera del professorat, a la que pomposament se califica de *sacerdocio de la ciencia*, viu subjecte a totes les petites del caciquisme y de la influència.

Ademés dels periódichs estrangers de que feiem menció en lo nostre número anterior, han parlat aquests dies del mobiment catalanista, los següents: «Lo Journal de Debats» y «La Libre parole», de Paris; «La Dépêche», de Tolosa; «La Petite Gironde» de Burdeus; l' «Haude libérale» del departament del Gard; «Le Soir», «L' Etoile belge» y «L' Indépendance belge», de Bruselas; lo «Daily Chronicle», de Londres; «Le Messager», de Bourges; «L' Independent», de Constantina (Algier); «La Gazette du Centre», de Limoges; «La République française», de Paris; «Le Reveil du Nord», de Lille; lo «Frankfurter Zeitung», de Frankfort (Alemanya); «Le Journal du Lot», de Cahors, y «Le Génévois», de Ginebra (Suissa).

«Le Galois», de Paris, se'n ha ocupat també, en uns termes que piedosament han fet creure a molts que l' article procedia dels centres oficiosos que allí té l' nostre Govern. Aquest article es pera nosaltres la millor prova de la necessitat en que s' han

vist cert elements de contrarrestar l' efecte produxit al estranger pel Missatge dels catalans al Rey de Grecia, y les simpaties y consideració ab que per tot se miran les reclamacions de la terra catalana.

—S' està treballant pera fundar una societat catalanista en la vila de Sarrià de Barcelona.

—«La Cantabria», periódich integrista que s' publica a Bilbao, s' ocupa del nostre Setmanari y manifesta sa conformitat ab les nostres reclamacions fent constar que «El Siglo Futuro», de Madrid, abunda en les mateixes idees y censura la persecució del catalanisme. Nos plau molt la actitud dels integrists que consigüen ab gust, aixis com també les manifestacions en favor nostre fets aquests últims dies pel periódich republicà de Madrid «El País». La justicia y la veritat se van obrint pas a poch a poch, y a la persecució d' avuy, no'n temim duple, succeirà la simpatia de demà.

—Està a punt de publicar-se a Austria, sino s' ha publicat ja, lo decret imperial relatiu a la institució de la llengua tcheca com a llengua oficial en totes las administracions políticas y judiciales de Bohemia y de Moravia. Ho trasladém a tots los que s' ataxan de separatistes pera Catalunya la oficialitat de la llengua catalana y a tots los partidaris de la *unidad de la lengua española*, que no existeix més qu' oficialment y no de fet a Espanya.

—S' assegura que un jurisconsult, magistrat del Tribunal de Justicia, sosté que si un autor de una obra dramàtica no escrita en castellà acut a aquell Tribunal en contra del acort de la Acadèmia apoyantse en que l' testador ó instituïdor del premi parla sols d' autor espanyol y no de que la obra hagi d' estar escrita en tal ó qual llengua, guanyaria l' plet y la Acadèmia hauria de desfer lo seu acort. Axó ho diu una correspondència de Madrid, referintse al acort de la «Acadèmia Espanyola de la Lengua» estableint que sols poden obtar al premi instituït pel senyor Piquer los autors d' obres escrites en castellà. Segons lo mateix corresponsal votaren a favor de que la obra pot estar escrita en qualsevol idioma, y per consegüent en alguna de les llengües regionals de Espanya, los académichs Srs. Balaguer, Castellar, Pidal (D. A.), Menéndez Pelayo, Benot, Fernandez y Gonzalez, Saavedra y algun altre. En Pereda no assistí a la sessió per trobar-se ausent de Madrid.

Vegís qui son los exclusivistes y ls intransigents: si ls que demanem consideració igual pera totes les llengües de Espanya, ó bé ls que portan son amor a la llengua castellana fins al extrem de voler imposarla a tots los espanyoles, no reparant pera conseguir sos propòsits ni devant del respecte que mereix l' última voluntat d' un mort y desvirtuantla ab sos acorts.

Hem rebut la visita de «El Siglo Futuro» y de «El Nuevo Régimen» de Madrid. Dexém establert lo cambi.

—En la vinenta setmana tindrà lloc devant la Comissió mixta de Reclutament la revisió d' expedients dels xicots dels reemplassos de 1897, 1896, 1895 y 1894, dels següents pobles:

Dia 12.—Salt, Sarrià, Bellcayre, Sant Andreu del Terri, Sant Daniel y Sant Julià de Ramis.

Dia 13.—Porqueras, Sant Jordi Desvalls, Sant Mori, Saus, Vilopriu, Vilademà y Vilademuls.

Dia 14.—Serià, Ventalló, Viladesens, Anglés, Riudarenes, Riudellots y Hostalrich.

—En la última sessió celebrada per la Diputació provincial de Barcelona, lo diputat senyor Schwartz demanà que constés en la acta lo sentiment de la Corporació per l' estat excepcional per que passa la premsa de Barcelonà, pregant a la presidència que vagi a demanar al Governador que no s' apliquin lleys transitòries a periódichs que defensen los interessos de Catalunya. La presidència prometé fer lo demanat pel senyor Schwartz.

Hem rebut lo primer número de «La Voz Cántabra» que veu la llum a Santander. Agrahím la visita y deixém establert lo cambi.

—Nostre estimat company «L' Olotí» reparteix en son número últim la tercera lámina de l' «Album Artístich» reproduint la celebrada escultura de nostre amic don Miquel Blay, *Los primeros flets*.

—Han arribat de Cuba per malalts los següents soldats: Joan Estaba y Planegut, de Figueres; Artur Vendrell y Hermós, de Llagostera y Ramón Gilis y Soler, de Santa Esteve de Bas.

—S' anuncian pera diatre pochs dies los següents casaments: de don Francisco Viada y Lluch, oficial d' aquesta intervenció, ab dona Conxita Moraleda; de don Pere Ramió y Saura, enginyer del Ajuntament, ab dona Carme Servitja, y de don Joseph M. de Trinxeria, ab dona Adela d' Azúa de Pastors.

Nostre enhorabona anticipada a tots.

—Dijous passat morí en aquesta Ciutat, després d' una llarga y horrible malaltia, dona Enriqueta Cortada, víuda del escribà que fou d' aquest Jutjat don Domingo Puigoriol. Acompanyém a sa família en lo sentiment.

SECCIO RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Diumenge, 11.—de Rams. S. Lleó lo Magno.

Dilluns, 12.—S. Juli p.

Dimarts, 13.—S. Hermenegildo rey.

Dimecres, 14.—S. Telm cf.

Dijous, 15.—SANT. Stas. Bisilisa y Anastasia mrs.

Divendres, 16.—SANT. S. Toribí.

Disseta, 17.—SANT. S. Anicet p.

QUARANTA HORES.

Avuy se troben en la Iglesia Santa de la Catedral.

SECCIO D' ANUNCIS

SECCIÓ COMERCIAL.

Mercat de Gerona del dia 10 de Abril

Especies.	Mesures.	Pesetes
Blat.	QUARTERA DE 80 LITRES.	18'80
Mestall.	»	16'00
Ordi.	»	9'00
Segol.	»	00'00
Civada.	»	9'00
Besses.	»	14'00
Mill.	»	13'00
Panis.	»	9'50
Blat de moro.	»	12'00
Llobins.	»	9'00
Fabes.	»	14'00
Fabó.	»	13'50
Fassols.	»	22'00
Monjetes.	»	21'75
Ous.	Dotzena.	6'80

COTISACIÓ Y CAMBIS

DIA DE 10 ABRIL DE 1897

EFFECTES PÚBLICHS

Exterior.—(fi de mes).	00'00
Id. (fi de proxim).	76'50
Interior.—(fi de mes).	00'00
Id. (fi de proxim).	63'71
Amortisable.	00'00
Billets hipotecaris.—Isla de Cuba.—Emisió 1886	93'75
» » » » 1890.	78'25

—ACCIONS—

Banch Hispano Colonial.	00'00
F. C. de Tarragona á Barcelona y Fransa.	00'00
» » de Medina, Zamora, Orense á Vigo.	69'80
» » del Nort d' Espanya.	23'80

—OBLIGACIONS—

F. C. Almansa, Valencia y Tarragona.	79'62
» T. B. Á F.—6 per 100.	92'87
» » » —3 per 100.	51'52
» » » —no hipotecadas.	83'50
» Medina, Zamora, Orense á Vigo.—3 per 100	32'00

—CUPONS—

Cubas..	benefici	27'75
Per 100 Exterior..	dany	23'50
Interior y amortisable 1. ^o de Jener 1896..	dany	62'50

—GIROS—

Franchs.—8 días vista.	29'30
Lliures esterlinas.—90 días vista.	32'50

Telegrama de la casa bancaria, J. Y LLIMÍS C. — Gerona.

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

COMPANYIA GENERAL DE SEGURS SOBRE LA VIDA
CORT-REAL, 19.—PRINCIPAL

GERONA

CAPITAL DE GARANTIA

10.000.000 DE PESSETES

Capitals asegurats fins al 31 de Desembre de 1896.	pessetes	406.704,728'75
Siniestres pagats fins al 31 de Desembre de 1896.	pessetes	5.032,985'23
Pagat als asegurats per altres conceptes fins al 31 de Desembre 1896.	pessetes	2.356.413'49
Total pagat als asegurats.	pessetes	7.389.398'72

Delegat General,

Joseph Coderch y Bacò.

PIANOS Y HARMONIUMS

—DE—

DIEGO SALAS

SE VENEN Á PLASSOS Y AL CONTAT

SE LLOGGAN, RECOMPOSAN Y AFINAN

Magatzems: Bell-lloch, n.º 1.—botiga

SORTIDAS DELS TRENS

LÍNEA DE TARRAGONA Á BARCELONA Y FRANSA

De Gerona á Barcelona

	Matí	Tarde
Corréu.	6'48	
Cárrega.	10'37	
Omnibus.		3
Ràpit.	5'99	
Los trens correus y omnibus portan cotxes de 1. ^a , 2. ^a y 3. ^a , el de cárrega de 2. ^a y el ràpit de 1. ^a y 2. ^a		

De Gerona á Port-Bou

	Matí	Tarde
Omnibus.	8'39	
Cárrega.		12'43
Mixte.		5'40
Correu.		7'35
Lo tren omnibus porta cotxes de 1. ^a , 2. ^a y 3. ^a , el de cárrega y mixte de 2. ^a y 3. ^a y el correu de 1. ^a y 2. ^a		

LÍNEA DE SAN FELIU DE GUIXOLS Á GERONA

De Gerona á San Feliu

	Matí	Tarde
Tren de banyistes (Juriol y Agost)	5'09	
Correu.	8'34	
Mixte.	11'44	
Mixte.	3'22	
Correu.	5'35	

Tots los trens portan cotxes de 1.ª y 2.ª classe.

LÍNEA DE OLOT Á GERONA

De Salt (Gerona) á Amer

	Matí	Tarde
Núm. 2.	9'10	
Núm. 4.		3
Núm. 6.		6

Tots los trens portan cotxes per arribar de 2.ª y 3.ª classes

De Amer á Salt (Gerona)

	Matí	Tarde
Núm. 4.		7'40
Núm. 3.		1
Núm. 5.		4'30

ORDINACIÓNS

Pera Binyolas á las 9 y 11 matí (correu) y á las 2, 4 y 6 de la tarde. (Fonda del Centre y casa Jendreta)
 Pera Cassá de la Selva cada mitja hora (Pont de Pedra)
 Pera Olot á las 11 matí (correu) y á las 6 de la tarde. (Fonda del Centre)
 Pera La Bisbal á la 1 de la tarde. (Hostal de la Rossa voltas d' en Rosés)
 Pera Anglés, La Sellera y Amer á las 10 matí (correu) Hosta de Miquel Boix. (Plaça del Gra)
 Pera Salt tot lo matí fins á las 6 de la tarde. (Pont de Pedra)

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Ayqua Minòxima vegetal per tenir lo cabell. No te riva en lo mén, perqué á més de sos efectes marevollosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprend específich, se ven en dita perruqueria.

Escola lector; si ets vell
y'l cap blanch te desfigura,
t'he de dar un bon concell;
si 't vols tenir be'l cabell
fesho ab questa tintura.

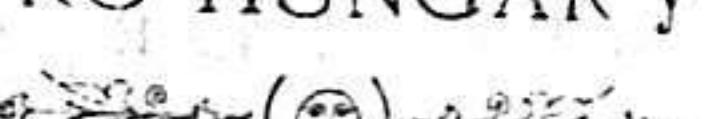
TINTURA ABISSINIA INSTANTANEA

Fill de Francisco Vilardell y Comp. a

SALT

Molí Fariner

Sistema AUSTRO-HUNGAR y de MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema se fan las moltas á preus sumament mòdichs.

Capital: 2.000.000 de Pessetas
DOMICILI SOCIAL: ORFILA, 9. SEVILLA
Sub-direcció Regional: Plaça de Bell-lloch, 4, 1.er Gerona
Sub-director Regional: D ANGEL TREMOLS Y PELL

Sinestres pagats: Rs. 3.524.286'92
Fundació l'any 1882
Sub-direcció Regional: Plaça de Bell-lloch, 4, 1.er Gerona
Sub-director Regional: D ANGEL TREMOLS Y PELL